

ЎЗБЕКISTON — ТУРКМАНИСТОН:

ҚАДИМИЙ ҚАРДОШЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов тақлифига биноан Туркменистон Президенти Гурбангули Бердимухамедов 24 февраль куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келди.

Ўзбекистон ва Туркменистон — халқларини умумий тарих, муштарак маданият ва қадриятлар бир-бирига боғлаб туради. Ўзбек ва туркман азалдан бир-бирининг маданиятини бойитиб, савдо-сотик қилиб, тўй-томшаларида меҳмон бўлиб қатнашиб келади. Аждодларимизнинг илмий ва адабий мероси ҳам халқларимизнинг умумий мулки саналади. Мамлакатларимиз мустақилликка эришганидан кейин анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари янги замон руҳида ривожлана бошлади. Ўзаро муносабатларни ривожлантиришдан Ўзбекистон ҳам, Туркменистон ҳам бирдек манфаатдор. Мунтазам равишда олий даражадаги учрашувлар ўтказиб келинаётгани бунинг ёрқин тасдиғидир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов 2007 йилнинг октябрь ойида давлат ташрифи билан Туркменистонга борди. 2008 йилнинг март ойида эса Туркменистон Президенти Гурбангули Бердимухамедов давлат ташрифи билан Ўзбекистонга келди. 25 февраль куни Дўрмон қароргоҳида Туркменистон Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов ва Туркменистон Президенти Гурбангули Бердимухамедов шоҳсулага кўтарилдилар. Ўзбекистон ва Туркмени-

стоннинг давлат мадҳиялари янгради. Президентлар фахрий қоровул сафи олдидан ўтдилар. Ислон Каримов ва Гурбангули Бердимухамедов яккама-якка суҳбатда Ўзбекистон — Туркменистон муносабатларига доир кенг кўламли масалалар, Ўзларини қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик муаммолар юзасидан атрофлича фикр алмашдилар. Президентлар мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик изчил ривожланиб бораётганини таъкидладилар. Дарҳақиқат, бугунги кунда икки томонлама алоқалар Президент Ислон Каримовнинг 2007 йилда Туркменистонга давлат ташрифи асосида имзоланган Дўстона муносабатлар ва ҳар томонлама ҳамкорликни янада мустақамлаш тўғрисидаги давлатлараро шартномага мўъноси равишда тараққий этмоқда. Бу муносабатлар кўламини янада кенгайтириш, янги мазмун билан бойитиш учун барча имкониятлар етарли. Президентлар Ўзбекистон ва Туркменистоннинг сиёсий, савдо-иқтисодий, гуманитар ҳамкорлигига, минтақавий хавфсизлик ва барқарорлиқни мустақамлашга доир масалаларни муҳокама қилар экан, кўрилган барча масалалар юзасидан томонларнинг қарашлари ўхшаш ёки яқинлиги аён бўлди. Бу икки томонлама ишончли мустақамлаш, ишонч эса ҳамкорликни ривожлантиришнинг муҳим омилidir.

Сиёсий соҳада мамлакатларимизни ўзаро яқинлаштирадиган жиҳатлар талай. Бу Ўзбекистон ва Туркменистоннинг тинчлик парвар ташки сийосати, халқаро майдонда бир-бирини қўллаб-қувватлашидир. Иқтисодий ҳамкорликнинг кўламини кенг. Ўзбекистонда ҳам Туркменистонда ҳам нефть-газ саноати жадал ривожланиб, хорижий сармоядорлар билан ёқилғи-энергетика мажмуи соҳасидаги ҳамкорлик кўламини кенгаймоқда. Мамлакатларимиз бу соҳада икки томонлама ҳамкорлик баробарида кўп томонлама лойиҳаларда ҳам фаол иштирок этмоқда. Иқтисодий ҳамкорликнинг яна бир муҳим бўғини транспорт коммуникацияларидир. Ўзбекистон ҳудуди орқали Туркменистонга, Туркменистон ҳудуди орқали Ўзбекистонга юк ташлади. Мамлакатларимиз учинчи давлатлар учун транзит вазифасини ҳам ўтайди. Бу омиллар Ўзбекистон ва Туркменистонда транзит соҳасида йirik салоҳият мавжуд эканидан далolatларидир. Президентлар минтақавий хавфсизлик масаласига тўхталиб, Афғонистондаги вазият юзасидан фикр алмашдилар. Ислон Каримов Афғонистонда фақат харбий куч ишлатиш билан вазиятни барқарорлаштириб бўлмаслигини, кенг кўламли халқаро ёрдам асосида иқтисодий ва ижтимоий лойиҳаларни амалга ошириш, давлатчиликни мустақамлаш, аҳолини иш

билан таъминлаш, одамларда бунёдкорлик ҳиссини уйғотиш зарурлигини алоҳида таъкидладилар. Ислон Каримов ва Гурбангули Бердимухамедов Марказий Осиёда сув-энергетика захираларидан умумий фойдаланиш, минтақавий интеграция жараёнини ривожлантириш, жаҳон иқтисодий инқирозининг салбий таъсирларини юмшатиш масалалари юзасидан ҳам атрофлича фикр алмашдилар. Президентлар музокарани Ўзбекистон ва Туркменистон расмий делегациялари аъзолари иштирокида давом эттирдилар. Музокарада асосий эътибор савдо-иқтисодий ва гуманитар ҳамкорлик масалаларига қаратилди. Ўзбекистон ва Туркменистон табиий газ қазиб олиш ва узатиш борасида дунёдаги етакчи мамлакатлар сирасига киради. Энергия манбаларига талаб йил сайин ошиб бораётган ва жаҳон иқтисодий инқирози ҳукми сураётган ҳозирги шароитда мамлакатларимизнинг бу соҳада яқиндан ҳамкорлик қилиши гоёт муҳим аҳамиятга эга. Ўзбекистон, Россия, Қозғоғистон ва Туркменистон ўртасида Каспий-бўйи қувурини барпо этиш юзасидан келишувга эришилган. Ўзбекистон ўз ҳудуди орқали ўтаётган Туркменистон-Хитой газ қувурини барпо этиш лойиҳасини қўллаб-қувватлайди. Икки лойиҳа ҳам Ўзбекистон ва Туркменистоннинг экспорт йўналишларини кенгайтиришга хизмат қилади.

Бироқ бу чегара эмас. Соҳага биргаликда сармоя жалб этиш орқали, яъни йirik халқаро консорциумлар тузиш йўли билан Ўзбекистонда ҳам, Туркменистонда ҳам нефть-газ соҳасида юқори қўшимча қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин. Бу нефть-газ саноати келтирадиган даромадни бир неча ҳисса ошириш имконини беради. Шу билан бирга, Ўзбекистон ва Туркменистонга сиёсий ва гуманитар манфаат ҳам келтиради. Чунки шу орқали давлатларимизнинг ҳамжиҳатлиги мустақамланади, икки томонда янги иш ўринлари, янги инфратузилма иншоотлари барпо этилади. Таъкидланганидек, Ўзбекистон ва Туркменистон халқаро транзит юк ташвиш борасида катта имкониятларга эга. Бу соҳадаги амалий ҳамкорлик туфайли йилига мамлакатларимиз ҳудуди орқали ташиб ўтилган Ўзбекистон ва Туркменистонга тегишли экспорт-импорт юклар ҳажми қарийб 2,5 миллион тоннага етмоқда. Кишлоқ хўжалиги ҳам устувор соҳалардан. Ўзбекистон ва Туркменистон халқлари дехончилик, боддорчилик, узумчилик, чорвадорлик соҳасида бой тажрибага эга. Икки мамлакат селекция соҳасида катта муваффақиятларга эришмоқда. Замонавий қишлоқ хўжалиги технологиялари бўйича тажриба алмашиш икки томон учун ҳам фойдали. Гурбангули Бердимухамедовнинг 2008 йил март ойида Ўзбекистонга давлат ташрифи чоғида имзоланган агро саноат мажмуи соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги битим бунинг учун ҳуқуқий асос бўлади. Бу ҳужжатда Ўзбекистондан Туркменистонга қишлоқ хўжалиги техникасини етказиб бериш ҳам назарда тутилган. Мухтасар айтганда, мамлакатларимиз нафақат замонавий қишлоқ хўжалиги технологиялари борасида тажриба алмашиши, айна пайтда агротехникага оид янгилашлар бўйича қўшма тадқиқотлар ўтказиши ҳам мумкин. Дунёда энг сердаромад соҳалардан бирига айланиб бораётган сайёҳлик ҳамкорлигининг яна бир устувор йўналишидир. Бу борадаги ҳамкорлик икки томонлама сайёҳ алмашувини ривожлантириш, халқ хунармандлиги буюмларини тайёрловчи усталарнинг меҳнатини рағбатлантириш ва даромадини ошириш баробарида учинчи давлатлардан сайёҳ жалб қилишга хизмат қилади. Бошқача айтганда, Ўзбекистонга келган сайёҳ Туркменистон, Туркменистонга келган сайёҳ Ўзбеки-

тон орқали қайтиб кетишни йўлга қўйиш мумкин. Буларнинг барчасига сайёҳлик компанияларининг биргаликда маркетинг тадқиқотлари ўтказиши орқали эришиш мумкин. Шу тариқа миллий авиакомпанияларнинг ҳамкорлигини кенгайтириш учун ҳам асос яратилади. Ўзбекистон Туркменистонга хизматлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, механик ускуналар, транспорт воситалари, шиша ва қора металл ҳамда улардан тайёрланган буюмлар, оптик асбоблар, кимё маҳсулотлари экспорт қилади. Туркменистондан Ўзбекистонга пластмасса ва ундан тайёрланган буюмлар, хизматлар, минерал моддалар, ноорганик кимё маҳсулотлари импорт қилинади. Албатта, икки томонлама савдодаги товарлар рўйхати бундан анча катта. 2008 йили ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 132,3 миллион АҚШ долларини ташкил қилди. Бу рақам 2007 йилдагига нисбатан 38 фоиз кўп бўлса-да, ҳали Ўзбекистон ва Туркменистон имкониятлари даражасида эмас. Қўшма корхоналар сони ҳам икки томонни қониқтирмайди. Нефть-газ, қишлоқ хўжалиги, транспорт, сайёҳликдан ташқари кўп қўшма соҳаларда ҳам қўшма корхоналар ташкил этиш мумкин. Улар сирасига ахборот технологиялари, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш, тўқимачилик ва бошқа соҳалар қиради. Фойдаланилмаётган имкониятларини ишга солиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш, ҳамкорлиқнинг янги йўналишларини очиш ва ривожлантириш Савдо-иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик бўйича ҳуқуқатлараро қўшма комиссия зиммасига юкланган. Сўнгги йилларда Президентлар ташаббуси билан ушбу комиссия мунтазам равишда мажлислар ўтказиб келмоқда. Хусусан, Ҳуқуқатлараро қўшма комиссия 2008 йилнинг январидан Ашхободда, жорий йилнинг 12 февраль куни Тошкентда мажлис ўтказди. Келишувга биноан, унинг Ашхободдаги мажлиси доирасида Ўзбекистон Республикасининг миллий кўргазмаси ташкил қилини, унда бир юз ўттиздан зиёд фирма ва компания иштирок этди, иш одамлари ўртасида бевосита мулоқотлар бўлиб ўтди. Туркменистон томонидан айна шундай кўргазма Гурбангули Бердимухамедовнинг Тошкентга ташрифи асосида очилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов ва Туркменистон Президенти Гурбангули Бердимухамедов 25 февраль куни пойтахтимиздаги "Ўзэкспомарказ"га ташриф буюрди. Бу ерда Туркменистон Миллий кўргазмасининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

ТУРКМАНИСТОН МИЛЛИЙ КЎРГАЗМАСИ

Маросимда икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари Президент Ислон Каримовнинг 2007 йил октябрь ойида Туркменистонга давлат ташрифи асосида имзоланган Дўстона муносабатлар ва ҳар томонлама ҳамкорликни янада мустақамлаш тўғрисидаги давлатлараро шартнома руҳида изчил ривожланиб бораётгани таъкидланди. Ислон Каримов ва Гурбангули Бердимухамедов Туркменистоннинг саноат соҳасидаги ҳамда инновацион салоҳиятини намойиш этувчи мазкур кўргазма келгусида Ўзбекистон-Туркменистон савдо-иқтисодий муносабатлари янада раванқ топишига, икки томонлама ҳамкорлиқнинг янги қирраларини кашф этишга хизмат қилишни таъкидладилар. 2008 йили Ашхободда Ўзбекистон Республикаси Миллий кўргазмаси ўтказилди. Унинг доирасида Ўзбекистон ва Туркменистон корхоналари ўртасида ўнлаб шартномалар имзоланди. Туркменистоннинг турли соҳаларда фаолият юритувчи компания ва корхоналари юртимизда ўтказилаётган кўп қўшма соҳаларда фаол иштирок этиб келмоқда. Туркменистон Миллий кўргазмасини ташкил этишдан кўзланган асосий мақсад мамлакатларимиз ўртасида савдо-иқтисодий, сармоявий, гуманитар алоқаларни янада мустақамлаш ҳамда Ўзбекистон ва Туркменистоннинг фойдаланилмаётган иқтисодий имкониятларини ишга солишдан иборатдир. Бу тадбир иш одамларининг икки мамлакат салоҳияти ҳақидаги маълумотини ошириш имконини беради. Кўргазмада "Гап туркмен", "Ениш", "Туркмен атлари", "Балқандоқма", "Туркменхали" каби ўндан зиёд компания, уюшма ва корпорациялар, транспорт, алоқа, энергетика, кимё, фан-таълим, маданият, тиббиёт, қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат соҳалари учун масъул вазирлик ва идоралари тизимида фаолият кўрсатувчи қирқдан зиёд корхона ўз маҳсулотлари ва хизматларини намойиш этмоқда. — Кўргазмада Туркменистоннинг тўқимачилик корхоналари ўз маҳсулот ва хизматлари билан қатнашмоқда, — дейди Туркменистон тўқимачилик саноати вазирлигининг "Алтин Асир" маркетинг маркази директори Майя Каранова. — Корхоналаримизда ишлаб чиқарилаётган ранг-баранг миллий матолар, кийим-кечаклар, чойшаблар юқори сифати, қулайлиги ва экологик тозаллиги билан ажралиб туради. Мамлакатингиздаги шериклар билан ўзаро алоқаларни ривожлантиришдан манфаатдоримиз. Тадбир доирасида бу ердаги корхоналар билан муайян

(Давоми 2-бетда).

БЕРЛИНДА ЎЗБЕКISTON САЙЁҲЛИК САЛОҲИЯТИГА БАҒИШЛАНГАН ДАВРА СУҲБАТИ

Мамлакатимизнинг Германия Федератив Республикасидаги элчихонасида юртимиз сайёҳлик салоҳиятига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Унда Германия ва Швейцариянинг «Studiosus Reisen München», «Gebeco», «Lernidee Erlebnisreisen», «Sicker Reisen», «Ventus Reisen», «VS Studienreisen», «Weltreisen», «ReiseZeit», «Indo Orient Tours», «Travelintment AG», «Hansaluxtravel AG» каби етакчи туристик фирма ва компаниялари, шунингдек, сайёҳлик соҳасига ихтисослашган бир қатор нашрлар ва суғурта агентликлари вакиллари иштирок этди.

Тадбир давомида иштирокчилар Ўзбекистон сайёҳлик соҳасининг ҳозирги аҳоли, мамлакат ҳуқуқати томонидан уни ривожлантириш ва ушбу йўналишда бошқа мамлакатлар билан ҳамкорликни кенгайтириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар билан яқиндан танишди. Давра суҳбати доирасида иштирокчилар, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг 2008 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ақунлари ва 2009 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажли-

сидаги маърузасининг асосий мазмуни билан таништирилди. Учрашув қатнашчилари ушбу маъруза ўз моҳиятига кўра Ўзбекистон иқтисодиётининг, жумладан, сайёҳлик соҳасининг модернизацияси ва барқарор ривожланишини таъминлаш борасидаги асосий вазифаларни бажаришнинг ўзига хос дасда тури эканини таъкидладилар. Мамлакат ҳуқуқати томонидан хорижий сармоядорлар учун яратилаётган шарт-шароитлар туризмни маблағ киритиш учун ниҳоятда жозибали соҳага айлантириб, Ўзбекистон билан мазкур йўналишдаги ҳамкорликни ривожлантиришга бўлган қизиқишининг орттиришга хизмат қилмоқда. Тадбирда сўзга чиққан «Studiosus Reisen München» компанияси минтақавий менежери П. Штруб, «Gebeco» агентлиги ижрочи директори П. Кубш, «Ventus Reisen» директори Р. Хербертц, «Indo Orient Tours» Швейцария фирмаси раҳбари М. Сингупта, «Lernidee Erlebnisreisen» компанияси менежери Т. Бюттнер ва бошқалар 2008 йилда Ўзбекистонга келган сайёҳлар оқими сезиларли даражада

(Давоми 2-бетда).

КИЧИК БИЗНЕС — ИСТИҚБОЛЛИ СОҲА

2008 йилда мамлакатимизда кичик бизнес субъектлари сони 400 мингга етди. Ҳуқуқатимиз томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани, уларга бир қатор имтиёзлар берилгани бундай хўжалик юритувчи субъектларининг қўлайлигини рағбатлантирмоқда. Натيجида кичик бизнеснинг ялли ички маҳсулотдаги улуғи ортиб, кўп қисми аҳолини иш билан таъминлаш имконини бермоқда.

Бир рақам шарҳи

(Давоми 2-бетда).

